

(המשך מעמוד 13)

הירדן. היא חורת וכתבה את הדברים הבאים... וכאן מביא פאזי דו"ח קצר אך מועז על ההריגות. הדו"ח נפסל בשעתו על-ידי הצנזורה.

בדרך מיסטרית הגיע דו"ח זה לרדיו לבנון. שודר שם, ואז הותר לפרסום — כדוגמה של תעמולת-הזוועה של הרדיו הערבי. כך מספר פאזי.

זוהי שמונת גמורה — כי פאזי לא ידע, ודא יכזב היה לדעת, מה התרחש באמת. גם את האמת על פרשה זו אני מספר כאן לראשונה, כדי להעמיד את הדברים על דיוקם ולהפריך תיאור מסוּף מעיקרו.

בחדש אוגוסט 1967 הגיעו אלי ידיעות על הריגת אורחם החוצים את הנגב, ממזרח למערב, ביניהם נשים וילדים. לא היו בידי עדויות בדקות. פניתי אל סגן-אלוף שלו. ראש לישכת הרמטכ"ל (יצחק רבין היה אז בחו"ל) ותבעתי התערבות מיידית.

ב-5 בספטמבר 1967 פניתי במכתב סודי אל רבין, ובו פירטתי שורה של מעשירי זוועה סיטוניים מסוג זה, שעליהם אספתי עדויות מוסמכות. תוך זיהוי היחידות המעורבות. ראש-לישכת הרמטכ"ל התקשר עימי טלפונית. ביקש את חומר הראיות, והודיע לי שהרמטכ"ל שיגר פקודות מפורשות האוסרות את ההריגות. כעבור כמה ימים גבתי עדות מועזת נוספת של חייל שהכרתיו אישית היטב, והמצאתי אותה לרמטכ"ל במכתב מיום 12 בספטמבר.

כל החיילים האלה, שמסרו לי את עדויותיהם, קיבלו על עצמם סיכון אישי עצום. אחרים מהם היו מזועזעים יותר מכל אדם שראיתי בחיי, ואחד מהם היה על גבול אוכדן שפיות-הדעת. כל אחד מהם ראו לעיניו הגבוה ביותר המגיע לחייל ישראלי נאמן.

לא הסתפקתי בפנייה לרמטכ"ל, והמצאתי את החומר לראש-הממשלה ולרוב השרים. התרשמתי במיוחד מתגובתו של השר מנחם בגין, שהבטיח התערבות נמרצת כדי לשם קץ לזוועה.

כתוצאה מפעולה זו נפסקו ההריגות. אני פבור כי עיקר התודה על כך מגיעה ליצחק רבין.

במהלך מאבק זה חיברנו כתבה, בצורה של דו"ח על מה שנודע כביכול לכתבת בעת טיול (כדי להגן על החיילים שמסרו את החומר האמיתי) והמצאנו אותה לצנזורה. היה זה לחץ נוסף מצידנו על שר-הביטחון, משה דיין. היה ברור שהצנזורה תסטול את החומר, אך תעביר אותו לראש אמ"ן, לרמטכ"ל ולשר. קיוונו שזה יחוק את פעולתו שמאחורי הקלעים, וכך היה.

אם מישהו נגב את החומר מן המערכת והעבירו לחו"ל, הוא לא עזר לעניין, אלא להיפך. אני יכול רק לנחש מי זה היה.

פרשות אלה הן רק חלק מפעולתנו מאחורי הקלעים, שלא דיווחנו עליה מעולם, לא בעיתון ולא במסיגרת הדיווח לבוחר על פעולת סיעתנו בכנסת. רק קומץ זעיר של אנשים ידעו על כך.

לא פעלנו לשם פירסומת עצמית. גם לא כדי שמישהו יהיה אסיר-תודה. בשבילנו היתה זאת עבודת-קודש לשמה. גם כיום נראית לי פעולתי בפרשות אלה (ודומות להן) חשובה לאין שיעור מכל שאר הדברים שעשיתי במשך שמונה שנותי בכנסת. כשנסי תיימה כהונתי בה, ציער אותי יותר מכל דבר אחר החשש שמא לא אוכל למלא שליחות דומה, בשעת הצורך, בעתיד ולא יהיה מי שימלא אותה במקומי.

דא ידעתי אם לכתום או לצחוק למיקרא דבריו של פאזי על פרשות אלה. הוא חי בשולי הדברים, ודא היה לו מושג מה מתרחש באמת.

הוא צייר לעצמו תמונה מיטלצתית מכווערת, שבה נראים שותריה-שלום הישראליים (ואני ביניהם) כחבורת צבועים ומתחסדים, אדישים שפיתך דם ערבי, שיכור-ניצחון ואטומים לכל רגש אנושי. בסדום זו היו רק שניים-שלושה עדיקים — חבורת מצפן, מרדכי שטיין המנוח וד"ר ישראל שחק, שהוציא את ספרו של פאזי לאור.

אילו היה תיאור זה אמת, היינו צריכים כולנו להתאבד.

רצח בלוד

א יך נוצרה בלבו של פאזי תמונה עקומה כזאת? על כך מספר הספר, ועל כן הוא חשוב — למרות הסילופים הרבים מן הסוג שהזכרתי.

הכותרת האמיתית היתה צריכה להיות: „איך נגדל אויבים למדינה"? כי זהו תוכנו של הספר — תודות-החילו של צעיר ערבי, אשר מדינת-ישראל הפכה אותו באופן שיטתי לאויב.

פאזי מתאר כיצד חוה, כנער בן 10, בכיבוש העיר לוד, זהו תיאור אמיתי ומועז. ונדמה לי שמעולם לא נכתב תיאור כה פשוט ובלתי-אמצעי בידי ערבי שנשאר בישי-ראל. חיילי צה"ל הסתערו על העיר, היו בה מעשי הריגה ללא הצדקה צבאית, ובשוד הקרב גורשה כימעט כל האוכלוסיה האזרחית בכוח אל מעבר לקוים, בכיוון לרמאללה. שכונת עובדי-הרכבת, ליד התחנה הישנה, ניצלה מגורל זה, וכך נותרה מיספחת אל-אסמר בישראל. אביו של פאזי נמנה על פקדיה של רכבת המנדט.

(המאורעות שהתרחשו בעת כיבוש לוד עוררו כבר אז ויכוח סוער בקרב חיילי צה"ל, הטור של משה דיין, שפרץ לעיר, ירה ללא אבחנה בכל דבר חי. אנהגו אנשי גיבעתי, שהועברנו כחודש לפני כן מחזית רמלה ל„שדות פלשת", ראינו בכך זוועה. יחסנו השלילי למשה דיין נולד בימים ההם. אך יש הבדל בין ראיית הדברים בעינינו, ובין ראייתם בעיני ילד בן 10, שנגרף בעצמו במערבולת הקרבות והזוועות.)

כיבוש לוד יצר בנפשו של פאזי הקטן את הטרומה הראשונה. ייתכן שהיה מתגבר על כך, אילו לאחר מכן נתקבלו ערביי ישראל כאזרחים שווים באמת, ואילו ניתן להם „להרגיש בבית" במדינה החדשה שקמה בביתם.

אז הם סיפורו של פאזי מספר בצורה פשוטה ומשכנעת את אשר קרה באמת: שרשרת רצופה של השפלות, שהיתה מנת חלקו של כל ערבי ישראלי.

הוא מספר כיצד נתפס כאשר הלך לקטוף תאנים בבוסתן של מישפחתו, שהופקע. הילד לא ידע מה פשע, והייחס הגס של השוטר היהודי רק העמיק את הפצע של העלבון הצורב. פאזי מתאר שורה ארוכה של חוויות קטנות יותר, אך מעליבות לא פחות. מישו מדבר על רהיט מקולקל וזועם על כי הפועלים (היהודיים) עשו „עבודה ערבית". מלצר ערבי נאלץ להעמיד פנים שהוא יהודי ולהמציא לעצמו שם עברי. כאשר נעצרה מוניט-ישרות כדי לאסוף פלח חובש-כסיה, מציעה אחת הנוסעות לשלם עבור המושב הריק, כדי שהנהג לא יקח ערבי — מבלי לדעת כי האיש היושב לידה גם הוא ערבי. וכן הלאה — סיפורים „יהודיים" מובהקים, מן הסוג שיהודים ללא-ספור התנסו בהם בארצות-התבל.

ערבים שונים הגיבו על השפלה בלתי פוסקת זו בדרכים שונות. יש ששקעו באדישות. יש שניתקו את עצמם ושהסתגרו בד' אמותיהם. רבים הצטרפו לרק"ח, הגוף היהודי בארץ המסספ לערבים כאלה בית ריגשי ופוליטי. יש שהצטרפו לתאי הפידאיון בארץ, או שעברו את הגבול.

אחד מאלה האחרונים היה ידו הטוב ביותר של פאזי הצעיר, חברו-לכיתה (המשך בעמוד 42)

בבית לסין
רח' ויצמן 30, ת"א

המוני

קיבלת חשבון,
אנא, פרע אותו
בהקדם.

החלקת והעיסים

שכר גבוה ליום
עבודה מלא או לתצי יום
(לפנה"צ) מוצע ל:
מונהלי
חשבונות

★ מבחר הצעות לעבודה
זמנית לבעלי כל
הדרגות
★ מספר ימי העבודה
ומשך העבודה —
לבחירתך

מונפאור

החברה הגדולה בעולם
לעבודה זמנית
תל-אביב, ברנר 8, טל. 284129
בשעות 8.00-14.00

Peccadilly

פיקדילי

פיקדילי
אקסקלוסיבי
מפריז

הגיע קולקציה
מבית אופנה
VICKY VALERE

רח' הס 4 פינת אלנבי 35 ת"א

קצר
וצמוד

104% ריבית שנתית מצטברת
או 6% ריבית + 100% הצמדה
של הקרן למודד.
(למפיקים ל-60 חודש)

התכנית היחידה
הנותנת בדירת הצמדה
כבר לאחר 24 חודש

הבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ

סניף ראשי: סניף רוטשילד 39 ת"א, טל. 1222222

תן טרמפ לחייל